

5. Мельник О. В., Уличний І. Л. Профорієнтаційна робота зі школярами в умовах профільного навчання : науково-методичний посібник для вчителів. Київ. : Мегапринт», 2008. 120 с.

6. Охріменко З. В. Проблеми вдосконалення системи професійної орієнтації старшокласників у контексті вимог сьогодення. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2016. Вип. 20 (2). С. 88–100.

7. Пономарьова Н. Етапи становлення системи професійної орієнтації в Україні в аспектно-історичній ретроспективі. *Новий колегіум*. 2020. № 1. С. 73–85.

8. Професійна орієнтація у Новій українській школі. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/konzeperciya-profori%D1%94ntaczii%CC%88-dlya-gromadskogo-obgovorennya-16_12_20-.pdf

9. Скиба М. Як можна покращити концепцію профорієнтації школярів. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-mozhna-pokrashhyty-kontseptsiyu-proforiyentatsiyi-shkolyariv/>.

10. Янцур М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Київ : Видавничий дім «Слово», 2012. 463 с.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (2008). *Stanovlennja profesionala v suchasnykh socialjnykh umovakh*. [Becoming a professional in modern social conditions].

2. Klimov, Ye. A. (2010). *Psikhologiya professionalnogo samoopredeleniya*. [Psychology of professional self-determination]. Moscow.

3. *Koncepcija «Nova ukrajinsjka shkola»*. (2016). [The concept of «New Ukrainian school»].

4. Leontev, A. N. (1983). *Deyatelnost. Soznanie. Lichnost* [Activity. Consciousness. Personality]. Moscow.

5. Meljnyk, O. V., Ulychnyj, I. L. (2008). *Proforijentacijna robota zi shkolyaramy v umovakh profiljnogho navchannja*. [Career guidance work with students in the context of specialized training: a scientific and methodological manual for teachers]. Kyiv.

6. Okhrimenko, Z. V. (2016). *Problemy*

vdoskonalennja systemy profesijnoji orijentaciji starshoklasnykiv u konteksti vymogh sjoghodennja. [Problems of improving the system of professional orientation of high school students in the context of today's requirements].

7. Ponomarjova, N. (2020). *Etapy stanovlennja systemy profesijnoji orijentaciji v Ukraini v aspektno-istorychnij retrospektyvi*. [Stages of formation of the system of professional orientation in Ukraine in the aspect-historical retrospective].

8. *Profesijna orijentacija u Novij ukrajinsjkij shkoli*. [Professional orientation in the New Ukrainian school].

9. Skyba, M. *Jak mozhna pokrashhyty koncepciju proforijentaciji shkolyariv*. [How to improve the concept of vocational guidance for students].

10. Jancur, M. S. (2012). *Profesijna orijentacija i metodyka proforijentacijnoji roboty*. [Professional orientation and methods of career guidance work]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

УЛИЧНИЙ Ігор Любомирович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: дослідження почуття провини, формування потенціалу професійного самовдосконалення старшокласників, психолого-педагогічний супровід профорієнтаційної роботи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ULICHNYJ Igor Lyubomyrovych – Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, assistant professor of social work, social pedagogy and psychology of the Central State Pedagogical University of Volodymyr Vynnychenko.

Circle of scientific interests: investigation of guilt, capacity building professional self improvement of seniors high school student, psychological and pedagogical support career guidance.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2021 р.

УДК 378.147:351/354(73)

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-196-175-181

ФАСТ Аліна Сергіївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти Дніпропетровської обласної ради»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3857-3707>

e-mail: alphabet7373@gmail.com

ПОРТФОЛІО ЯК ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ НАЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАГІСТРІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ДОСВІДІ США

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На тлі глобалізаційних та інтеграційних процесів, що супроводжують реалізацію реформ у всіх сферах суспільного життя, зазнає актуалізації

якісна робота інституту публічної служби. У галузі публічного адміністрування та управління систематично постає потреба в ухваленні раціональних суспільно значущих рішень із проблем економічного, соціального,

гуманітарного, екологічного, технологічного розвитку країни, від яких залежить її місце й роль у світовому поступу. Ефективність публічної служби засвідчують якісні адміністративні послуги для громадян, правильно ухвалені та неупереджені рішення відповідно до очікувань соціуму, утвердження добробуту в демократичному суспільстві, професіоналізм управлінських кадрів тощо. З огляду на це нагальним є питання професійної підготовки публічних службовців, спроможних провадити професійну діяльність у період радикальних змін структури державного управління та публічного адміністрування, посилення світової економічної взаємозалежності, наростання хвилі глобальної демократизації тощо.

У дослідницькому полі перебувають проблеми становлення й розвитку нової галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (2016 р.), модернізації професійної підготовки магістрів публічного управління та адміністрування крізь призму переосмислення вітчизняного досвіду функціонування інституту публічного управління та адміністрування, а також використання освітніх інновацій зарубіжної практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійної підготовки фахівців у галузі державного управління та публічного адміністрування постає предметом наукових дискусій зарубіжних і вітчизняних учених, таких як: В. Бакуменко, О. Брайченко, Є. Бородін, В. Бульба, Т. Василевська, К. Ващенко, Ю. Глушук, В. Малиновський, Г. Мамчур Б. Костенко, Н. Ларіна, Н. Липовська, В. Луговий, О. Мельников, В. Міляєва, С. Озірська, О. Руденко, Т. Соколова, С. Серьогін О. Ястремська та ін. Особливості професійної підготовки фахівців із публічного адміністрування ґрунтовно опрацювали американські дослідники: М. Арістігуета (M. Aristigueta) і Р. Джефрі (R. Jeffrey) (технології навчання та зміст МРА); Дж. Армстронг (J. Armstrong), С. Гудселл (C. Goodsell) (дистанційна освіта магістрів публічного адміністрування); Дж. Вомслі (G. Wamsley), Н. Генрі (N. Henry), П. Інгрехем (P. Ingraham), Л. Лінн (L. Lynn), Т. Пойстер (T. Poister), С. Стайверс (C. Stivers) (якість освіти в галузі публічного адміністрування, моніторинг результатів навчання).

Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей оцінювання навчальних досягнень магістрантів в галузі публічного адміністрування в університетах США за допомогою портфоліо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливого значення набуває вивчення сучасних процесів і досвіду професійної підготовки магістрів публічного адміністрування в США. Освіта на рівні магістра є найбільшим сегментом системи вищої освіти США (75 % випускників навчаються за магістерськими програмами). Магістерська освіта в США досить гнучка й диверсифікована, оскільки охоплює широкий спектр освітніх програм із різними формами та режимами навчання, методами й формами організації науково-дослідницької та навчально-практичної діяльності, інструментами й механізмами моніторингу академічних результатів. Мета магістерської освіти – досягнення високого рівня спеціальної підготовки наукової еліти на основі поєднання найкращих освітніх традицій, підходів, принципів та інноваційних технологій навчання з орієнтацією на вимоги світової науки й практичного досвіду. За даними Національного центру освітньої статистики США, станом на 2019 - 2020 роки присвоєно 634 123 ступенів магістра, із них – 21 345 із публічного адміністрування («Master of Public Administration, MPA»), помітна тенденція до зростання кількості освітніх програм із публічного адміністрування (619 освітніх програм).

Ефективності організації навчання магістрів публічного адміністрування в університетах США досягають завдяки розробленню й упровадженню в освітній процес перспективних новітніх технологій навчання, зокрема системи оцінювання результатів навчання, що зіставлені з метою та завданнями вищої управлінської освіти. У цьому аспекті заслуговує на увагу ретельне вивчення досвіду американських освітян щодо впровадження в навчальну практику ефективного діагностичного інструментарію, який дає змогу проводити рефлексію, оцінювання й самооцінювання теоретичної, практичної, пошуково-дослідницької діяльності студентів, а також маркує ступінь їхньої професійної майстерності.

Деякі американські науковці описують види оцінювання з позицій їхньої формальності та неформальності. До неформальних видів оцінювання належать: автентичне оцінювання («authentic assessment»), оцінювання практичного застосування знань (рівня виконавської майстерності) («performance-based assessment»), портфоліо, журнали й інші форми оцінювання, які вимагають застосування практичних знань, а не пасивного відтворення окремих фактів. Наприклад, автентичне оцінювання

застосовують передовсім у практико-орієнтованій діяльності, що передбачає оцінювання сформованості вмінь і навичок особистості в реальних умовах повсякденного чи професійного життя [1, с. 428].

Продуктивною формою оцінювання результатів навчання магістрів публічного адміністрування є портфоліо. Словник McMillan трактує портфоліо як цільовий, систематичний процес збирання й оцінювання результатів навчання студентів, що допомагає задокументувати прогрес на шляху до досягнення навчальних цілей [2]. Портфоліо (від французького «porter» – висловлювати, формулювати, нести, «folio» – лист, сторінка) – досє, збір досягнень. В англо-українському словнику «АВВУ Lingvo» «portfolio» перекладене як портфель, папка, справа [3]. Такий «портфель» являє собою колекцію різних письмових робіт, документів, паперів відеозаписів, відповідей та іншої інформації (за вибором студента), що об'єднані загальною темою. За допомогою портфоліо студент представляє, аналізує й пояснює різні елементи своєї діяльності.

Уперше ідея портфоліо (оригінальна назва – «досє викладача») з'явилася в 70 роках у Канаді, засвідчивши результат спільних зусиль членів Канадської асоціації викладачів університетів («The Canadian Association of the University Teachers»). Як стверджує К. Наппер, поява ідеї портфоліо зумовлена стурбованістю через перебільшене звернення до студентських рейтингів під час оцінювання якості роботи викладача, що актуалізувало розроблення нового іншого підходу до оцінювання, який використовував би різноманітні джерела [4, с. 22].

Портфоліо викладача пройшло пілотне тестування й у США. У Канаді ця ідея й досі відома як «викладацьке досє», а в США термін «портфоліо» використовують як такий, що має більш нейтральне, неасоційоване з політикою значення. Перші спроби теоретичного обґрунтування використання портфоліо для зміни системи оцінювання знань зроблені в США на початку 80-х років ХХ століття в педагогічних університетах штатів Південна Кароліна (Р. Джонсон, Т. Кьюз, С. Манро), Орегон (Р. Килхан, У. Спандел), Массачусетс (С. Браун, С. Глезер), Нью-Гемпшир (Д. Грейвес, Б. Сунстейн) та інших. У 1990 році майже 10 навчальних закладів експериментували з портфоліо, близько 1000 коледжів та університетів США взяли його на озброєння.

На початковому етапі стратегія створення портфоліо передбачала лише цілеспрямовану колекцію різнопланових робіт студентів, що допомагала викладачеві

простежити динаміку навчально-продуктивної діяльності студента на основі аналізу зразків і продуктів його праці. Уже на цьому етапі портфоліо трактували як відкриту систему, що вможлилювала постійне оновлення інформації через модифікацію змістового наповнення рубрик, заміну робіт на більш вдалі завдяки підвищенню рівня знань і вмінь студента під час вивчення певного тематичного модуля.

Подальші експериментальні дослідження щодо використання портфоліо виявили його нові можливості. Т. Кьюз, професорка університету Південної Кароліни, диференціює три типи портфоліо відповідно до його мети:

– *демонстраційне портфоліо* – слугує для підсумкового оцінювання знань студентів із певної теми, є колекцією найкращих робіт різного характеру та змісту;

– *портфоліо професійного зростання* – демонструє не стільки кінцевий результат, скільки процес його досягнення, містить зразки пізнавальної діяльності студентів на різних етапах роботи з навчальним матеріалом, роботу над помилками, коментарі студентів щодо труднощів, а також їх самооцінювання;

– *інструментальне портфоліо* – меншою мірою пов'язане з безпосереднім оцінюванням результатів, спрямоване передовсім на оригінальність, чіткість і доступність викладу студентом засвоєного матеріалу для подальшого використання як довідкового матеріалу, а також на наявність цікавих прикладів і самостійно розроблених тренувальних завдань [5].

Традиційно портфоліо складається з трьох розділів: «портфоліо документів», «портфоліо робіт», «портфоліо відгуків». До «портфоліо документів» входять сертифіковані (документовані) індивідуальні освітні досягнення – документи про участь у різних конкурсах, грантах та інших заходах (грамоти, дипломи, сертифікати, свідоцтва тощо). Це вможлилює як кількісне, так і якісне оцінювання матеріалів портфоліо. Проте «портфоліо документів» лише формує уявлення про результати, а не описує процес індивідуального розвитку та становлення фахівця, його творчу активність, інтереси тощо.

«Портфоліо робіт» – це колекція творчих, дослідницьких і проєктних робіт, опис основних форм та напрямів активності студента. Портфоліо робіт оформлюють у вигляді творчої книжки з додатком робіт: текстів, паперових або електронних документів, відеозаписів тощо. Ця частина портфоліо якісно оцінює такі критерії:

повнота, різноманітність, переконливість матеріалів, динаміка творчої активності, спрямованість інтересів.

«*Портфоліо відгуків*» – це характеристики й відгуки про ставлення студента до різних видів діяльності, представлені експертами, колегами та іншими особами, а також письмовий аналіз власного ставлення студента до своєї діяльності та її результатів (рецензії, відгуки, резюме, рекомендаційні листи). Аналізована частина портфоліо допомагає залучити механізми самооцінювання, що підвищує ступінь усвідомленості процесів, пов'язаних із навчанням та обранням профільного напрямку.

Зазвичай, портфоліо американського студента має таку структуру: титульна сторінка; зміст; коротка історія успіхів і труднощів у навчанні; колекція робіт та коментар до них; перелік досягнень; навчальні курси з фаху й суміжних галузей; додаткова освіта; кар'єрний потенціал і готовність до самовдосконалення; рекомендації; резюме.

На підставі аналізу поглядів американських учених і досвіду використання портфоліо в різних навчальних закладах США Н. Бідок трактує професійне портфоліо як архів навчальних, творчих, суспільних досягнень студента за час навчання в освітньому закладі, роботи на певній посаді. Портфоліо постійно поповнюються й оновлюються, для нього характерне цілеспрямоване, систематичне та неперервне оцінювання й самооцінювання навчальних і виробничих результатів. Позитивними ознаками портфоліо є надання всебічної ґрунтовної інформації про студента, що допомагає йому під час пошуку роботи та в працевлаштуванні, а також спонукає до неперервного професійного зростання. Науковець виокремлює п'ять етапів роботи з портфоліо: мотивація, обрання виду портфоліо, періоди роботи й терміни подання, формування та наповнення розділів, критерії оцінювання. Складниками портфоліо можуть бути статті за фахом, різноманітні таблиці, графіки, реферати, тексти доповідей, участь у конференціях, анотації статей, есе, анкети, самостійна робота студентів, участь у проектах, зразки робіт, виробнича практика, стажування тощо [6, с. 24–25].

Як зазначає відомий американський педагог Л. Шульман, портфоліо – це теоретична дія, оскільки «кожного разу, коли ви зайняті побудовою структури чи моделі портфоліо, ви зайняті теоретичним актом» [7, с. 24]. Проте американські науковці наголошують, що портфоліо є не стільки засобом порівняння професійного рівня, скільки відображенням професійного

становлення та зростання кожного студента, особливо початківця.

Різні типи портфоліо та його структура засвідчують, що в американській педагогічній практиці немає єдиних, розроблених державою вимог щодо стандартизації структури й видів портфоліо. У вищій школі США кожен навчальний заклад самостійно затверджує вимоги, структуру, перелік розділів портфоліо, сприяючи появі різних його видів. Однак їхньою основою слугують загальні принципи, характерні для об'єктивного оцінювання навчальних досягнень студентів-магістрів, а саме: орієнтація та спрямування навчання й оцінювання на досягнення ефективного результату; створення оптимальних педагогічних умов для навчання, що допомагають магістрам конструювати власні знання, розвивати критичне мислення; наукова та проектна діяльність як обов'язковий складник портфоліо, що сприяє розвитку дослідницьких умінь і навичок, конструктивності мислення й вираження думок, критичного ставлення до проблеми тощо; рефлексія навчального, наукового та практичного досвіду.

Використання компетентнісно-орієнтованого портфоліо для МПА дає студентам змогу оцінити свої можливості, знання й уміння. Розроблення та використання портфоліо – критична особливість багатьох програм МПА. Завдання портфоліо постало з поглибленого оцінювання теорії навчання й застосування систем оцінювання, а також систем управління в освітніх програмах МПА. Портфоліо як частина досвіду сприяє розвитку професійних практиків публічної служби, являє собою ефективну стратегію педагогічного інструментарію й оцінювання навчальних, наукових досягнень і результатів. Використання портфоліо – це крок до визнання потреби студентів застосувати свої знання для розв'язання реальних питань й ухвалення рішень. Портфоліо допомагає інтегрувати програмні цілі, зміст навчання та професійний розвиток для публічної служби [8].

Для ухвалення важливих рішень портфоліо є не вирішальним, а лише одним з елементів системи оцінювання рівня підготовки магістра публічного адміністрування. Портфоліо – суто особистісний продукт, тому не може існувати його подібних варіантів. Зміст і впорядкування портфоліо суттєво відрізняються залежно від специфіки навчального предмета, досвіду студента та його рівня розвитку.

У процесі магістерської підготовки портфоліо визнане ключовою рефлексивною практикою, оскільки забезпечує й віддзеркалює найбагатший арсенал успішності студента на основі численних доказів, зібраних із плином часу в справжніх умовах. К. Кіш витлумачує портфоліо як можливість вивчити три основні аспекти рефлексивного мислення й навчання: пізнавальні, соціально-емоційні та моральні елементи рефлексії [9, с. 255] Коли студенти беруть участь у процесі самооцінювання, вони вчаться міркувати про своє навчання, самооцінювати ключові аспекти метакогніції.

Американські дослідники стверджують, що для оцінювання портфоліо необхідно використовувати п'ять основних критеріїв: мету, рівень організації портфоліо, компоненти й характерні деталі, презентації портфоліо, використання фахової термінології. Не менш вагома оригінальність презентації, голос і тональність того, хто презентує, рівень складності, докорінне розуміння проблеми або ідеї, забезпечення ресурсами й раціональне використання матеріалів; комунікативна організація матеріалу для презентації; наявність високого ступеня інтересу та наполегливості. Портфоліо оцінюють не менше як один раз на семестр.

Наукову цінність мають дослідження Д. Вільямс, Л. Плейн і Р. Ліллі, які експертували освітній процес професійної підготовки магістрів публічного адміністрування в університеті Західної Вірджинії («WVU»), зокрема інтеграцію портфоліо до змісту освітньої програми. Педагогічний персонал університету розробив критерії для портфоліо МПА, що стосуються шести напрямів розвитку: академічна успішність та інтеграція курсів; лідерські здібності; етика, поведінка; професійні стандарти; професійні стандарти; стажування в державній службі; професійне зростання й неперервна освіта. Ці критерії дають змогу з'ясувати докладну інформацію про успішність студента, слугують індикатором його зростання, а також показником і путівником для коригування освітнього процесу на інституційному, змістовому й індивідуальному рівнях [10, с. 284].

Як засвідчують освітні програми МПА університетів Вермонта та Університету Центральної Флориди («University of Vermont» та «University of Central Florida»), розвиток і використання портфоліо – критична підстава для еволюції освітньої програми. Портфоліо студентів МПА відображає навчальний досвід у галузі публічного адміністрування, актуальний

документ для використання в пошуку роботи, на формальних конференціях, семінарах. Заслужує на увагу ефективна діяльність спеціально створених Центрів портфоліо («Portfolio Centers») при університетах і коледжах, які входять до їхньої структури, розробляють критерії оцінювання, описують склад професійного портфоліо, надають допомогу в інформаційній підтримці під час його створення. Наприклад, основна місія Центру портфоліо при Клумбійському коледжі (Чикаго), що створений для допомоги студентам на шляху від академічного до професійного життя, така: організація консультацій із представниками влади та бізнесу, сфери обслуговування; огляд найкращих робіт і проектів; опис змісту та структури портфоліо відповідно до обраної професії; організація роботи над помилками, доопрацювання обраних зразків навчальної та практичної діяльності; допомога в розробленні нових проектів для портфоліо; організація процесу оцінювання навчальної діяльності професіоналами й експертами, проведення співбесід та інтерв'ю; розроблення початкової версії портфоліо з докладною інформацією [11].

Персонал Центру допомагає студентам-випускникам у правильній організації необхідних документів, обранні й комплектуванні зразків навчальної діяльності та успіхів, презентації своїх найкращих робіт, досягнень і вмінь. Центр пропонує різні послуги щодо організації роботи над створенням портфоліо у формі майстер-класів, консультацій досвідчених фахівців із різних галузей, презентацій, розміщенням портфоліо на своєму сайті. Протягом семестру досвідчені професіонали й незалежні експерти оцінюють досягнення студентів-магістрів.

Завдяки високому розвитку технологій активно втілюють у життя ідею електронного портфоліо. Використання інформаційних технологій допомагає спростити процес укладання портфоліо, уможливило спостереження за досягненнями студентів, автоматично датує роботи в ході їх розміщення, надає доступ широкому загалу, а також налагоджує ефективний зворотний зв'язок, сприяє оцінюванню кожної представленої роботи й портфоліо загалом, організації відкритого обговорення.

Не становить сумнівів той факт, що саме електронний варіант професійного портфоліо є найкращим форматом для випускників, оскільки допомагає легко й ефективно спілкуватися через інтернет із потенційним працедавцем. Його можна розмістити на персональному сайті або на сайті будь-якого навчального закладу. Електронну версію

портфоліо легко обслуговувати, вносити необхідні зміни. Крім того, таке портфоліо може приємно здивувати працедавця, оскільки характеризує його автора як представника нового покоління працівників, які володіють новітніми інформаційними технологіями. Звичайно, відсутність чіткого стандарту, наявність лише рекомендацій щодо форми професійного портфоліо та внутрішнього наповнення – суттєві недоліки, що зумовлюють суб'єктивний підхід до оцінювання портфоліо студента під час ухвалення важливих рішень.

Модель американського портфоліо містить обов'язкову й варіативну частини. Обов'язкова частина охоплює інформацію, що забезпечує досягнення освітнього стандарту з дисципліни, але при цьому може мати різне наповнення, пропонувати однакові для всіх, а також альтернативні завдання й форми роботи відповідно до індивідуальних потреб студентів. Варіативна частина допускає появу креативних рішень, які можуть бути реалізовані в додаткових параграфах, що розроблені студентами самостійно. Зазначимо, що американські педагоги спрямовують зусилля на створення умов для надання можливості студентам самостійно конструювати структуру і зміст портфоліо, що оптимізує різнорівневе опанування змісту навчального модуля, обрання форм роботи, прийомів та способів оцінювання, презентації готових матеріалів.

Зважаючи на вимоги суспільної політики й напрями розвитку сучасної публічної діяльності, випускники МПА особливо ретельно формують портфоліо державного службовця з координацією вимог стандарту «NASPAA», зокрема під час демонстрування опанованих компетентностей (здатність формувати «цінності», які маркують галузь знань, підзвітність, прозорість, професіоналізм, справедливість, довіру та чуйність в інтересах суспільства). Генерування програмних компетентностей і результатів навчання відповідно до стандарту «NASPAA» допомагає факультетові окреслити обов'язкові базові (ключові компетенції) навички, уміння та знання, які підлягають оцінюванню [12].

Освіта в галузі публічного адміністрування повинна пропонувати студентам можливості для покращення їхніх критичних і рефлексивних здатностей, уміння поділитися думкою й вести дискусію з класичних та сучасних проблем, виконувати тематичні дослідження. Студенти повинні розуміти політичні й економічні процеси, прогнозувати розвиток нової політики та публічного менеджменту в суспільстві.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, портфоліо – відкрита, динамічна система, що містить структурований набір інформації, яка постійно оновлюється внаслідок змістового наповнення розділів, підвищення рівня теоретичних знань і практичних навичок студента. Основне завдання створення портфоліо – це усвідомлення студентом-магістром відповідальності за своє майбутнє, за власну кар'єру. Портфоліо – перспективну технологію організації оцінювання навчальної діяльності – активно використовують як спосіб фіксації академічних і соціальних досягнень студентів, побудови кар'єри, розвитку компетенцій. Крім того, вона є ефективною інновацією, що підтримує концептуальну стратегію електронного навчання («E-learning») у системі неперервної освіти США. Важлива проблема, що зумовлює низку дискусій серед американських педагогів, пов'язана із суб'єктивністю його оцінювання через відсутність стандартизації, що ставить під сумнів надійність і валідність портфоліо. Досвід використання портфоліо як засобу підвищення професійного зростання студентів в американській практиці заслуговує на ретельне вивчення для подальшого впровадження його позитивних аспектів у вітчизняну практику.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Horne, Ch. Teaching what we know: describing and challenging the neglect of management science methods in MPA programs. *Journal of Public Affairs Education*, 14 (3), 2008. S. 427–438.
2. *McMillan Dictionary* (2020). Retrieved from <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/portfolio>
3. *Англо-український словник ABBYY Lingvo*. (2018). Взято з <http://www.Lingvo.ru>.
4. Knapper K., & Wright W. A. (2001). Using portfolios to document good teaching: premises, purposes, practices. *New Directions for Teaching and Learning*, 88, 19–29.
5. Kuhs T. M. (1997). Measure for measure: using portfolios in K-8 mathematics. Portsmouth, NH: Heinemann.
6. Бідюк Н. М. Професійне портфоліо як перспективна технологія оцінювання навчальних досягнень студентів в американській освітній практиці. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід*, 21, 2009/ С. 19–24.
7. Shulman L. Teacher portfolios: a theoretical activity. *With portfolio in hand*. New York, 1998. NY: Teachers College Press.
8. Kapucu N. (2017). *Using competency-based portfolios as a pedagogical tool and assessment strategy in MPA programs*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/321160407_Using_Competency-based_

Portfolios as a Pedagogical Tool and Assessment Strategy in MPA Programs.

9. Kish C. K., Sheehan J. K., Cole K. B., Struyk L. R., & Kinder D. Portfolios in the classroom: a vehicle for developing reflective thinking. *High School Journal*, 80 (4), 1997. С. 254–260.

10. Williams D. G., Plein L. C., & Lilly R. (1998). Professional and career development: the MPA portfolio approach. *Journal of Public Affairs Education*, 4 (4), 1998. С. 277–285.

11. *Columbia College Chicago*. (2020). Retrieved from http://www.colum.edu/portfolio_center/.

12. NASPAA. (2017). *Accreditation standards for master's degree programs in Public Policy, Affairs, and Administration*. Retrieved from <https://naspaaccreditation.files.wordpress.com/2017/02/naspaa-accreditation-standards.pdf>.

REFERENCES

1. Horne, Ch. (2008). [Teaching what we know: describing and challenging the neglect of management science methods in MPA programs].

2. *McMillan Dictionary* (2020). Retrieved from <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/portfolio>

3. *Anhlo-ukrainskyi slovnyk ABBYY Lingvo*. (2018). *Vziato z http://www.Lingvo.ru*.

4. Knapper, K., & Wright, W. A. (2001). [Using portfolios to document good teaching: premises, purposes, practices].

5. Kuhs, T. M. (1997). *Measure for measure: using portfolios in K-8 mathematics*. Portsmouth, NH: Heinemann.

6. Bidiuk, N. M. (2009). [Profesiine portfolio yak perspektyvna tekhnolohiia otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen studentiv v amerykanskii osvittii praktytsi].

7. Shulman, L. (1998). *Teacher portfolios: a theoretical activity. With portfolio in hand*. New York, NY: Teachers College Press.

8. Kapucu, N. (2017). [Using competency-based portfolios as a pedagogical tool and assessment strategy in MPA programs].

9. Kish, C. K., Sheehan, J. K., Cole, K. B., Struyk, L. R., & Kinder, D. (1997). [Portfolios in the classroom: a vehicle for developing reflective thinking].

10. Williams, D. G., Plein, L. C., & Lilly, R. (1998). [Professional and career development: the MPA portfolio approach].

11. *Columbia College Chicago*. (2020). Retrieved from http://www.colum.edu/portfolio_center/.

12. NASPAA. (2017). *Accreditation standards for master's degree programs in Public Policy, Affairs, and Administration*. Retrieved from <https://naspaaccreditation.files.wordpress.com/2017/02/naspaa-accreditation-standards.pdf>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ФАСТ Аліна Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради.

Наукові інтереси: порівняльні дослідження особливостей професійної підготовки фахівців у галузі публічного адміністрування в системі вищої освіти зарубіжних країн.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

FAST Alina Serhiivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Social Sciences and Humanities Department, «Dnieper Academy of Continuing Education» in Dnipropetrovsk Regional Council.

Circle of scientific interests: comparative studies of the features of professional training in the field of public administration in the system of higher education in foreign countries.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2021 р.

УДК 373.3.015:392

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-196-181-186

ФЕДОТОВА Світлана Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7257-122X>
e-mail: sfedotova2209@gmail.com

КАЗКИ-ТРАГЕДІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ, МОРАЛЬ, ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Казки-трагедії є у фольклорах багатьох народів. Архітектоніка казки-трагедії пройшла довгий шлях у своєму становленні від доби архаїки до сучасності, коли були записані останні з відомих варіантів казок.

Первісна семантика текстів цього жанру

для пересічного сучасного читача й досі залишається таємничою, незрозумілою. До дитячого читання, у життя дитини казка-трагедія потрапила значною мірою випадково тільки тому, що поступово втратила своє значення у житті дорослої людини. Старше покоління протягом віків набувало історичного досвіду, накопичувало багаж